

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

એસ. સત્યનારાયણ
વિ.

એનર્ગો મેશ પાવર એન્જિનિયરિંગ એન્ડ કન્સલ્ટિંગ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને અન્ય

(ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૫૧૬-૫૧૮ વર્ષ ૨૦૧૦)
માર્ચ ૨૬, ૨૦૧૫.

[જગદીશ સિંહ ખેહર અને એસ.એ. બોબડે, ન્યાયમૂર્તિઓ]

કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ - કલમ ૪૮૨ - ઇકોનોમિક ઓફેન્સિસ માટેની સ્પેશિયલ કોર્ટ સમક્ષ કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૮ અને આઈપીસીની કલમ ૧૨૦બી સાથે વાંચતા કલમ ૪૨૦ હેઠળ ફોજદારી કાર્યવાહી - પાંચ આરોપીઓ દ્વારા કાર્યવાહી રદ કરવા માટેની અરજી - અરજદારો-આરોપીઓ સામેની કાર્યવાહી એવા આધારો પર રદ કરવામાં આવી કે હુકમત વિના સંજ્ઞાન લેવામાં આવ્યું હતું કારણ કે ફરિયાદમાં કલમ ૬૨૮ હેઠળના ગુના માટે પ્રથમ દષ્ટિનો કેસ બનતો ન હતો અને કારણ કે ફરિયાદી કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૧ હેઠળ ફરિયાદ દાખલ કરવા માટે હકદાર હોય તેવી કોઈપણ શ્રેણીમાં આવતા ન હતા - અપીલ પર - કોર્ટે ઠેરવેલ કે: પ્રશ્ન હેઠળના આરોપીઓ સામે ફરિયાદમાં આક્ષેપ માત્ર આઈપીસીની કલમ ૧૨૦બી અને ૪૨૦ ના સંદર્ભમાં હતો - તેથી કાર્યવાહી ખોટી રીતે રદ કરવામાં આવી હતી - જોકે, જો આક્ષેપો વિશેષ

કાયદાઓ તેમજ આઈપીસીના સંદર્ભમાં હોય તો પણ, સ્પેશિયલ કોર્ટને કાર્યવાહીની બહુવિધતા ટાળવા માટે તમામ ગુનાઓની સુનાવણી કરવાની હકુમત હશે – આ આંધ્રપ્રદેશ સરકાર દ્વારા જારી કરાયેલ તારીખ ૧૩.૩.૧૯૮૧ ના જાહેરનામાના આધારે પણ અનુમતિપાત્ર છે – કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ – કલમો ૬૨૧ અને ૬૨૮ – પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ – કલમ ૧૨૦બી સાથે વાંચતા ૪૨૦.

અપીલો મંજૂર કરતા, કોર્ટે કોર્ટે ઠેરવેલ કે: ૧. હાઈકોર્ટે ઉક્ત આરોપીઓ સામે કાનૂની ખામીઓના આધારે ફરિયાદ રદ કરી છે જોકે ઉક્ત આરોપીઓ સામે આવી ખામીઓ ધરાવતો કોઈ આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો ન હતો. ફરિયાદ પરથી એ સ્પષ્ટ છે કે આરોપી એજ, એપ, એફ અને એલ એ કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૮ હેઠળ ગુનો કર્યો હોવાનો કોઈ આક્ષેપ ન હતો. કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૮ હેઠળ ગુનો કર્યાનો આવો આક્ષેપ માત્ર આરોપી એ૧૦ સામે હતો. [પેરા ૬] [૧૧૦૧-બી-ડી; ૧૧૦૨-ડી]

૨.૧ ફરિયાદમાં આઈપીસીની કલમ ૪૨૦ સાથે વાંચતા કલમ ૧૨૦બી તેમજ કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૮ હેઠળના ગુનાનો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે. તેથી, એ સ્પષ્ટ છે કે જો સ્પેશિયલ કોર્ટને ઉપરોક્ત બંને કાયદાઓ હેઠળના ગુનાઓની સુનાવણી કરવાની હકુમત હોય તો એવા ગુનાઓના સંદર્ભમાં ચોક્કસપણે સુનાવણી ચાલુ રાખી શકાય છે જેના માટે ફરિયાદી કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૧ હેઠળ નિર્દિષ્ટ શ્રેણીઓમાં આવતા હોવા જરૂરી નથી. આમ આઈપીસી હેઠળ તે આરોપીઓ સામે ચોક્કસપણે સુનાવણી ચાલુ રાખી શકાય છે. [પેરા ૮] [૧૧૦૨-ઈ-જી]

૨.૨ હાઈકોર્ટે એ હકીકતને સંપૂર્ણપણે નજરઅંદાજ કરી કે ફરિયાદમાં આરોપી એજ, એપ, એફ, એલ અને એ૧૦ સામે માત્ર આઈપીસીની કલમ ૧૨૦બી અને ૪૨૦ ના સંદર્ભમાં આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા હતા અને કાયદામાં તેમની સામેની

ફરિયાદ એ આધારે રદ કરવાનું કોઈ કારણ ન હતું કે તેઓ કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૧ ના આધારે તે કાયદાની કલમ ૬૨૮ હેઠળ ફોજદારી કાર્યવાહીમાંથી મુક્ત હતા. [પેરા ૯] [૧૧૦૨-જી-એચ; ૧૧૦૩-એ]

૨.૩ સ્પેશિયલ કોર્ટને તત્કાલીન આંધ્રપ્રદેશ સરકાર દ્વારા તારીખ ૧૩.૩.૧૯૮૧ ના રોજ જારી કરાયેલ જાહેરનામાના આધારે અન્ય કાયદાઓ સાથે કંપનીઝ એક્ટ હેઠળના ગુનાઓની સુનાવણી કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે જે આવી સ્પેશિયલ કોર્ટને ધ કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬, ધ ઇન્કમ-ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૬૧, ધ વેલ્થ-ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૫૭ વગેરે જેવા નિર્દિષ્ટ કાયદાઓ હેઠળના ગુનાઓની સુનાવણી કરવાની સત્તા આપે છે. [પેરા ૧૦] [૧૧૦૩-સી-ડી]

૨.૪ જો એક જ વ્યવહાર અથવા તથ્યોના સંદર્ભમાં 'કંપનીઝ એક્ટ અને આઈપીસી પાઠ' જેવા વિશેષ કાયદા હેઠળ સંખ્યાબંધ વ્યક્તિઓ પર ગુનાઓનો આક્ષેપ હોય અને કેટલાક પર વિશેષ કાયદા હેઠળ સુનાવણી થઈ શકતી ન હોય તો પાઠ, માત્ર સ્પેશિયલ કોર્ટને જ કાર્યવાહીની બહુવિધતા ટાળવા માટે સમાન વ્યવહાર પર આધારિત તમામ ગુનાઓની સુનાવણી કરવાની હકુમત હશે. વર્તમાન કેસમાં, તમામ આરોપીઓ ફરિયાદમાં આક્ષેપ કર્યા મુજબ આઈપીસી તેમજ કંપનીઝ એક્ટ હેઠળના ગુનાઓના સંદર્ભમાં સ્પેશિયલ કોર્ટ દ્વારા સુનાવણીને પાત્ર છે. [પેરા ૧૧] [૧૧૦૩-એફ-એચ; ૧૧૦૪-એ]

ધ સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ ઓફ કસ્ટમ્સ વિ. કમ્પુર અબ્દુલ કાદર મોહમ્મદ હનીફા ૨૦૧૪ (૩૧૦) ઈએલટી ૪૯ (એ.પી.) – સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો.

કેસ કાયદો સંદર્ભ

૨૦૧૪ (૩૧૦) ઈએલટી ૪૯ (એ.પી.) સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો. પેરા ૧૦

ક્રિમિનલ અપેલેટ હકુમત: ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૫૧૬-૫૧૮ વર્ષ ૨૦૧૦.

હૈદરાબાદ ખાતે આંધ્રપ્રદેશ હાઈકોર્ટના ક્રિમિનલ પિટિશન નં. ૫૪૯૩, ૫૫૭૭

અને ૫૬૫૮ વર્ષ ૨૦૦૮ માં તારીખ ૧૮.૦૩.૦૯ ના ચુકાદા અને હુકમ સામે.

વિકાસ સિંહ, વિવેક સિંહ, દીપિકા કાલિયા, કપિશ સેઠ, લક્ષ્મી રામન સિંહ અપીલકર્તા તરફથી.

કે. રામમૂર્તિ, એમ. એ. ચિન્નાસામી, વી. સેંથિલ કુમાર, સુરેશ બાબુ, રવિ કુમાર તોમર, આર. વેંકટરામન, વી. એન. રઘુપતિ સામાવાળાઓ/પ્રતિવાદીઓ તરફથી.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ એસ. એ. બોબડે દ્વારા આપવામાં આવેલ.

૧. આ ક્રિમિનલ અપીલો હૈદરાબાદ ખાતે આંધ્રપ્રદેશ હાઇકોર્ટના ચુકાદા સામે ફરિયાદી દ્વારા પસંદ કરવામાં આવી છે જેના દ્વારા હાઇકોર્ટે કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર (ટૂંકમાં સીઆર.પી.સી.) ની કલમ ૪૮૨ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને હૈદરાબાદ ખાતે ઇકોનોમિક ઓફેન્સિસ માટેના સ્પેશિયલ જજની કોર્ટની ફાઇલમાં રહેલ સીસી નં. ૩૭ વર્ષ ૨૦૦૮ માં કાર્યવાહીને રદ કરી છે જ્યાં સુધી આરોપી નં. એજ, એપ, એફ, એલ અને એ૧૦ નો સંબંધ છે.

૨. ફરિયાદી એટલે કે અહીના અપીલકર્તાએ આંધ્રપ્રદેશ રાજ્યમાં વારંગલ જિલ્લામાં બાયોમાસ આધારિત પાવર પ્રોજેક્ટ ઉત્પન્ન કરવા માટે સંસ્થાપિત કંપની શ્રી સત્યનારાયણ પાવર પ્રાઇવેટ લિમિટેડના પ્રમોટર ડિરેક્ટરની ક્ષમતામાં ખાનગી ફરિયાદ નોંધાવી (જે હવે પછી 'કંપની' તરીકે ઉલ્લેખિત છે). કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ (ટૂંકમાં 'કંપનીઝ એક્ટ') ની કલમ ૬૨૮ અને ઇન્ડિયન પીનલ કોડ (ટૂંકમાં 'આઇપીસી') ની કલમો ૧૨૦બી અને ૪૨૦ હેઠળ કથિત રીતે આચરવામાં આવેલા ગુનાઓના સંદર્ભમાં ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી હતી. આ ફરિયાદ હૈદરાબાદ ખાતે ઇકોનોમિક ઓફેન્સિસ માટેના સ્પેશિયલ જજની કોર્ટમાં દાખલ કરવામાં આવી હતી.

૩. આરોપી નં. ૧, ૨ અને ૩ કંપનીના ડિરેક્ટર છે. આરોપી નં. ૪ એટલે કે એનર્ગો મેશ પાવર એન્જિનિયરિંગ એન્ડ કન્સલ્ટિંગ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ બીજી કંપની છે. આરોપી નં. ૫, ૬, ૭ અને ૮ તેના ડિરેક્ટર છે. આરોપી નં. ૯ મેસર્સ ઇન્ડિયન રિન્યુએબલ એનર્જી ડેવલપમેન્ટ એજન્સી (ટૂંકમાં 'ઇરેડા') જે

ફાયનાન્સિંગ એજન્સી છે તેના મેનેજર છે અને એપ અને એફ ના બનેલી છે, અને આરોપી નં. ૧૦ ખાનગી વ્યક્તિ છે, એટલે કે શ્રીમતી સુધા રામાણી જેમને કંપનીના ઠરાવ દ્વારા બેંક ખાતાના સંદર્ભમાં કાલ્પનિક અધિકૃતતા આપવામાં આવી હોવાનું કહેવાય છે.

૪. સંક્ષેપમાં, એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે આરોપીઓએ ફરિયાદી અને કંપની સાથે છેતરપિંડી કરવા માટે ગુનાહિત કાવતરું ઘડ્યું હતું. વધુમાં, આરોપી એ૧ થી એ૩ એ કંપનીઝ એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ જાળવવામાં આવેલા રેકૉર્ડના સંદર્ભમાં ખોટું ઘોષણાપત્ર કર્યું, અને બેંક ખાતું ખોલવા માટે આંધ્ર બેંક, સાવકારપેટ બ્રાન્ચ, ચેન્નઈ સમક્ષ કંપનીના બોર્ડ ઠરાવના અર્ક હોવાનો દાવો કરતું ખોટું ઘોષણાપત્ર દાખલ કર્યું. ફરિયાદીના જણાવ્યા મુજબ બોર્ડ ઠરાવ પર સહી કરનાર બેંક ખાતું ખોલવામાં આવ્યું તે તારીખે કંપનીમાં ડિરેક્ટર પણ ન હતા. ફરિયાદમાં આક્ષેપ કરાયેલી ઘટનાઓની શ્રેણી દર્શાવે છે કે ફરિયાદીને રૂ. ૨૦ લાખના ખર્ચે કંપની માટે જમીન સંપાદન કરીને કંપનીમાં રોકાણ કરવા અને ઈરેડાને ફ્રન્ટ એન્ડ ફીની ચુકવણી કરવા માટે કેવી રીતે પ્રેરિત કરવામાં આવ્યા હતા જેણે અન્ય આરોપીઓ સાથે મિલીભગત કરીને કંપનીને રૂ. ૧૬.૪૮ કરોડના કુલ પ્રોજેક્ટ ખર્ચ સામે પ્રમોટરોએ તેમના યોગદાન તરીકે રૂ. ૪.૯૮ કરોડનું રોકાણ કરવું જોઈએ તેવી શરતે રૂ. ૧૧.૫૦ કરોડની મર્યાદા સુધીની નાણાકીય સહાય મંજૂર કરી હતી.

૫. ફરિયાદીના જણાવ્યા મુજબ, આરોપી એ૯ – ઈરેડાના મેનેજરએ સૂચન કર્યું કે કંપનીએ આરોપી એ૪ કંપનીને કોન્ટ્રાક્ટર તરીકે નિયુક્ત કરવી જોઈએ એમ દર્શાવીને કે ઉક્ત એ૪ કંપનીના ડિરેક્ટરો એટલે કે એપ અને એફ વાસ્તવમાં તેમના બનેલી છે, જેઓ આવા પ્રોજેક્ટ્સ ચલાવવાનો બહોળો અનુભવ ધરાવે છે. ફરિયાદીએ તે રજૂઆત પર વિશ્વાસ કર્યો અને તે વ્યક્તિઓ અને અન્ય લોકોને ડિરેક્ટર બનવાની મંજૂરી આપી જેના પરિણામે એ૧ એ તેના નોમિની ડિરેક્ટરો સાથે કંપનીના બોર્ડમાં બહુમતી માણી. ત્યારબાદ, લોનનો પ્રથમ હપ્તો મેળવવા માટે આરોપીઓએ રજૂઆત કરી કે તેમણે આરોપી એ૪

કંપનીને રૂ. ૧,૮૮,૨૧,૪૮૪/- ખર્ચા છે, જાણે કે તે રકમ આંધ્ર બેંક, સાવકારપેટ બ્રાન્ચમાં જાળવવામાં આવતા કંપનીના ખાતામાંથી રોકાણ કરવામાં આવી હોય. આવી રજૂઆત પર, એલ ઇરેડાએ લોનનો પ્રથમ હપ્તો જારી કર્યો. આરોપીઓએ ફરીથી ફરિયાદીની જાણ વિના અને કંપનીનો કોઈ બોર્ડ ઠરાવ સુપરત કર્યા વિના રૂ. ૨.૮૫ કરોડનો લોનનો બીજો હપ્તો જારી કરવા એલ ને પ્રેરિત કર્યા. લોનની મોટી રકમ આરોપી એજ કંપનીને ચૂકવવામાં આવી હતી, જેણે કોઈ નોંધપાત્ર કામ કર્યું ન હતું. જોકે લોનના પ્રથમ હપ્તામાંથી રૂ. ૧૪૫ લાખ અને લોનના બીજા હપ્તામાંથી રૂ. ૯૨ લાખ એજ કંપનીને ચૂકવવામાં આવ્યા હતા, કામ માટે માત્ર રૂ. ૩૦ લાખની નજીવી રકમનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો અને બાકીની રકમની ઉચાપત કરવામાં આવી હતી. આ વ્યવહારોના ભાગરૂપે ફરિયાદીએ આક્ષેપ કર્યો કે એ૧ થી એ૩ એ બેંક ખાતું ખોલવા માટે કંપનીના કથિત બોર્ડ ઠરાવમાં રેકૉર્ડ તરીકે ખોટું ઘોષણાપત્ર કર્યું હતું અને એ૧૦ ને ખોટી રીતે અધિકૃત કર્યા હતા અને તેના દ્વારા કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૮ હેઠળ ગુના સમાન ખોટું ઘોષણાપત્ર કર્યું હતું. આમ, એ૧૦ ને બેંક ખાતું ઓપરેટ કરવા માટે ખોટી રીતે અધિકૃત કરવામાં આવ્યા હતા.

૬. આમ ઉપર્યુક્ત પરથી જોવામાં આવશે કે ફરિયાદીના જણાવ્યા મુજબ એકબીજા સાથે કાવતરામાં તમામ આરોપી વ્યક્તિઓના વ્યવહારો આઈપીસીની કલમ ૧૨૦બી અને ૪૨૦ અને કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૮ હેઠળના ગુનાઓ સમાન હતા.

૭. ફરિયાદ સામે, નીચેના આરોપીઓ – એટલે કે એજ કંપની; તેના ડિરેક્ટરો એપ અને એફ; ઇરેડાના મેનેજર એલ; અને ખાનગી વ્યક્તિ એ૧૦ સીઆર.પી.સી.ની કલમ ૪૮૨ હેઠળ હાઈકોર્ટમાં પહોંચ્યા. હાઈકોર્ટે એવો મત લીધો કે સ્પેશિયલ જજ આઈપીસીની કલમ ૧૨૦બી અને ૪૨૦ હેઠળના ગુનાઓની સંજ્ઞાન લઈ શકતા ન હતા સિવાય કે તેઓ કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૧ હેઠળ આરોપીઓની પણ સુનાવણી કરી શકે. આરોપી કંપની એજ અને તેના ડિરેક્ટરો એપ અને એફ ના સંદર્ભમાં, હાઈકોર્ટે ઠેરવ્યું કે ઉક્ત આરોપીઓ

સામે કોઈ સંજ્ઞાન લઈ શકાય નહીં કારણ કે ફરિયાદી કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૧ હેઠળ ફરિયાદ દાખલ કરવા માટે હકદાર વ્યક્તિઓ અથવા કોઈપણ શ્રેણીઓમાં આવતા ન હતા એટલે કે ફરિયાદી (એ) રજિસ્ટ્રાર, (બી) કંપનીના શેરહોલ્ડર, અથવા (સી) તે વતી અધિકૃત વ્યક્તિ પૈકી કોઈ ન હતા. આમ, હાઈકોર્ટે ઠેરવ્યું કે જ્યાં સુધી આરોપી નં. એજ, એપ અને એફ નો સંબંધ છે ત્યાં સુધી સ્પેશિયલ કોર્ટ દ્વારા સંજ્ઞાન લેવું હકુમત વિનાનું છે. આ તારણને કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૧(૧) ની જોગવાઈઓ દ્વારા સમર્થન આપવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે. જોકે, આરોપી નં. એડ અને એ૧૦ ના સંદર્ભમાં કોઈ ખાસ કારણો આપ્યા વિના હાઈકોર્ટે સંજ્ઞાન લેવાનું રદ કર્યું. વાસ્તવમાં એડ ઈરેડા જે ફાયનાન્સિંગ એજન્સી છે તેના મેનેજર છે અને એ૧૦ એક ખાનગી વ્યક્તિ છે અને પ્રથમ દષ્ટિએ કંપની અથવા કંપનીના અધિકારી નથી જુઓ કલમ ૬૨૧. હાઈકોર્ટે કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૧ વાંચવામાં અને એવું અવલોકન કરવામાં કોઈ ભૂલ કરી નથી કે કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૧ હેઠળ આરોપી સામે કાર્યવાહી થઈ શકે નહીં કારણ કે ફરિયાદી આરોપી કંપનીમાં શેર હોલ્ડર નથી. જોકે, ફરિયાદ પરથી એ સ્પષ્ટ છે કે આરોપી નં. એજ, એપ, એફ અને એડ એ કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૮ હેઠળ ગુનો કર્યો હોવાનો કોઈ આક્ષેપ ન હતો. કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૮ હેઠળ ગુનો કર્યાનો આવો આક્ષેપ માત્ર આરોપી એ૧૦ સામે હતો (ફરિયાદના પેરા ૧૮ અને ૨૦ જુઓ). તે યાદ કરી શકાય કે કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૮ ના સંદર્ભમાં આક્ષેપ આરોપી એ૧ થી એ૩ દ્વારા કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૧૮૩ મુજબ જાળવવામાં આવતા રેકૉર્ડના સંદર્ભમાં બેંક ખાતું ખોલવા માટે આંદ્ર બેંક, સાવકારપેટ બ્રાન્ચ, ચેન્નઈ સમક્ષ કંપનીના બોર્ડ ઠરાવનો અર્ક દાખલ કરીને ખોટું ઘોષણાપત્ર કરીને આચરવામાં આવ્યો હોવાનું કહેવાય છે 'ઉક્ત બોર્ડ ઠરાવ એક ખોટું ઘોષણાપત્ર છે,' કારણ કે એ૧ એ ઉક્ત ખાતું ખોલવા માટે ફરિયાદીની સંમતિ મેળવી તે પહેલાં જ ઉક્ત બેંકમાં બેંક ખાતું ખોલવામાં આવ્યું હતું અને વધુમાં ઉક્ત બોર્ડ ઠરાવ પર હરિ શેષા રેડ્ડી એ૩ ની સહી છે જેઓ બેંક ખાતું ખોલવામાં આવ્યું તે તારીખે કંપનીમાં ડિરેક્ટર પણ ન હતા. એ૧૦ સામે આક્ષેપિત ગુનો એ હતો કે તેણે કંપનીના અધિકૃત સહીકર્તાની

ક્ષમતામાં સેલ્ફ ચેક દ્વારા મોટી રકમ ઉપાડી હતી. એ જોવું આશ્ચર્યજનક છે કે હાઇકોર્ટે ઉક્ત આરોપી વ્યક્તિઓ સામે કાનૂની ખામીઓના આધારે ફરિયાદ રદ કરી છે જોકે ઉક્ત આરોપી વ્યક્તિઓ સામે આવી ખામીઓ ધરાવતો કોઈ આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો ન હતો.

૮. ફરિયાદ પરથી જોઈ શકાય છે કે આક્ષેપો એવા છે કે આરોપીઓએ ફરિયાદી સાથે છેતરપિંડી કરવા માટે એકબીજા સાથે કાવતરું ઘડ્યું હતું અને વ્યવહારોની શ્રેણીએ આઈપીસીની કલમ ૪૨૦ સાથે વાંચતા કલમ ૧૨૦બી તેમજ કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૮ હેઠળ ગુનાને જન્મ આપ્યો હતો. તેથી, એ સ્પષ્ટ છે કે જો સ્પેશિયલ કોર્ટને ઉપરોક્ત બંને કાયદાઓ હેઠળના ગુનાઓની સુનાવણી કરવાની હકુમત હોય તો એવા ગુનાઓના સંદર્ભમાં ચોક્કસપણે સુનાવણી ચાલુ રાખી શકાય છે જેના માટે ફરિયાદી કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૧ હેઠળ નિર્દિષ્ટ શ્રેણીઓમાં આવતા હોવા જરૂરી નથી. આમ આઈપીસી હેઠળ તે આરોપીઓ સામે ચોક્કસપણે સુનાવણી ચાલુ રાખી શકાય છે.

૯. હાઇકોર્ટે એ હકીકતને સંપૂર્ણપણે નજરઅંદાજ કરી કે ફરિયાદમાં આરોપી એજ, એપ, એફ, એલ અને એ૧૦ સામે માત્ર આઈપીસીની કલમ ૧૨૦બી અને ૪૨૦ ના સંદર્ભમાં આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા હતા અને કાયદામાં તેમની સામેની ફરિયાદ એ આધારે રદ કરવાનું કોઈ કારણ ન હતું કે તેઓ કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૬૨૧ ના આધારે તે કાયદાની કલમ ૬૨૮ હેઠળ ફોજદારી કાર્યવાહીમાંથી મુક્ત હતા.

૧૦. અમે તે મુજબ હાઇકોર્ટના તારણોને બાજુ પર રાખીએ છીએ કે આરોપી એજ, એપ, એફ અને એલ સામે સંજ્ઞાન લેવું એ આધારે હકુમત વિનાનું છે કે ફરિયાદ ઉક્ત આરોપીઓ સામે કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ ની કલમ ૬૨૮ હેઠળના ગુનાઓ માટે પ્રથમ દૃષ્ટિનો કેસ બનાવતી નથી. આ તબક્કે, એ નોંધવું જોઈએ કે સ્પેશિયલ કોર્ટને તત્કાલીન આંધ્રપ્રદેશ સરકાર દ્વારા તારીખ ૧૩.૩.૧૯૮૧ ના રોજ જારી કરાયેલ જાહેરનામાના આધારે અન્ય કાયદાઓ સાથે

કંપનીઝ એક્ટ હેઠળના ગુનાઓની સુનાવણી કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે જે આવી સ્પેશિયલ કોર્ટને ધ કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬, ધ ઇન્કમ-ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૬૧, ધ વેલ્થ-ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૫૭ વગેરે જેવા નિર્દિષ્ટ કાયદાઓ હેઠળના ગુનાઓની સુનાવણી કરવાની સત્તા આપે છે, જે નીચે મુજબ વાંચે છે:-

"જો આવા કેસોમાં ઇન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ અને અન્ય કોઈપણ કાયદાઓ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓનો સમાવેશ થતો હોય તો પણ, જો આવા ગુનાઓ સમાન વ્યવહારનો ભાગ હોય."

[ક્રિમિનલ પિટિશન નં. ૫૮૪૬ વર્ષ ૨૦૧૪ ધ સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ ઓફ કસ્ટમ્સ વિ. કન્ટ્રી અબ્દુલ કાદર મોહમ્મદ હનીફા માં પુનઃઉત્પાદિત જાહેરનામું જુઓ જે ૨૦૧૪ (૩૧૦) ઇએલટી ૪૯ (એ.પી.) માં અહેવાલ થયેલ છે]

૧૧. આમ, જો એક જ વ્યવહાર અથવા તથ્યોના સંદર્ભમાં 'કંપનીઝ એક્ટ અને આઈપીસી પણ' જેવા વિશેષ કાયદા હેઠળ સંખ્યાબંધ વ્યક્તિઓ પર ગુનાઓનો આક્ષેપ હોય અને કેટલાક પર વિશેષ કાયદા હેઠળ સુનાવણી થઈ શકતી ન હોય તો પણ, માત્ર સ્પેશિયલ કોર્ટને જ કાર્યવાહીની બહુવિધતા ટાળવા માટે સમાન વ્યવહાર પર આધારિત તમામ ગુનાઓની સુનાવણી કરવાની હકુમત હશે. અમે આ અવલોકન કરીએ છીએ કારણ કે સુનાવણીના કોઈક તબક્કે વિદ્વાન વકીલોએ અમને આ મુદ્દા પર સંબોધિત કર્યા હતા. અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે વર્તમાન કેસમાં તમામ આરોપીઓ ફરિયાદમાં આક્ષેપ કર્યા મુજબ આઈપીસી તેમજ કંપનીઝ એક્ટ હેઠળના ગુનાઓના સંદર્ભમાં સ્પેશિયલ કોર્ટ દ્વારા સુનાવણીને પાત્ર છે.

૧ ૬૨૧. રજિસ્ટ્રાર, શેરહોલ્ડર અથવા સરકારની ફરિયાદ પર જ એક્ટ વિરુદ્ધના ગુનાઓ સંજોય બનશે-

(૧) કોઈપણ અદાલત આ કાયદા સામેના કોઈપણ ગુનાનું સંજ્ઞાન લેશે નહીં જે કથિત રીતે કોઈપણ કંપની અથવા તેના કોઈપણ અધિકારી દ્વારા આચરવામાં આવ્યો હોય, સિવાય કે રજિસ્ટ્રાર, અથવા કંપનીના શેરહોલ્ડર, અથવા કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા તે વતી અધિકૃત વ્યક્તિની લેખિત ફરિયાદ પર:

પરંતુ શરત એ છે કે આ પેટા-કલમમાંની કોઈ પણ બાબત કંપની દ્વારા તેના કોઈપણ અધિકારીઓની કાર્યવાહીને લાગુ પડશે નહીં. [વધુમાં શરત એ છે કે કોર્ટ સિક્યોરિટીઝ એક્સચેન્જ બોર્ડ ઓફ ઇન્ડિયા દ્વારા અધિકૃત વ્યક્તિ દ્વારા લેખિત ફરિયાદ પર સિક્યોરિટીઝના ઇશ્યુ અને ટ્રાન્સફર અને ડિવિડન્ડની ચુકવણી ન કરવા સંબંધિત ગુનાનું સંજ્ઞાન લઈ શકે છે].

૧એ) કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૮૯૮, (૧૮૯૮ નો ૫) માં સમાવિષ્ટ કંઈપણ હોવા છતાં, જ્યાં પેટા-કલમ (૧) હેઠળ ફરિયાદી રજિસ્ટ્રાર અથવા કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અધિકૃત વ્યક્તિ હોય, ત્યાં ગુનાની સુનાવણી કરતી કોર્ટ સમક્ષ ફરિયાદીની વ્યક્તિગત હાજરી જરૂરી રહેશે નહીં સિવાય કે કોર્ટ લેખિતમાં નોંધવાના કારણોસર સુનાવણી વખતે તેમની વ્યક્તિગત હાજરીની માંગ કરે.]

(૨) પેટા-કલમ (૧) કંપનીના લિક્વિડેટર દ્વારા ભાગ VII (કલમ ૪૨૫ થી ૫૬૦) માં સમાવિષ્ટ કોઈપણ બાબતોના સંબંધમાં અથવા કંપનીઓના વિસર્જન સંબંધિત આ કાયદાની અન્ય કોઈપણ જોગવાઈમાં કથિત રીતે આચરવામાં આવેલા કોઈપણ ગુનાના સંબંધમાં લેવામાં આવેલા કોઈપણ પગલાને લાગુ પડશે નહીં.

(૩) કંપનીના લિક્વિડેટરને પેટા-કલમ (૧) ના અર્થમાં કંપનીના અધિકારી ગણવામાં આવશે નહીં.

૨ ૬૨૮. ખોટા નિવેદનો માટે દંડ.- જો આ કાયદાની કોઈપણ જોગવાઈઓ દ્વારા અથવા તેના હેતુઓ માટે જરૂરી કોઈપણ રિટર્ન, રિપોર્ટ, સર્ટિફિકેટ, બેલેન્સ શીટ, પ્રોસ્પેક્ટસ, નિવેદન અથવા અન્ય દસ્તાવેજમાં, કોઈપણ વ્યક્તિ કોઈ નિવેદન આપે છે-

(એ) જે કોઈપણ ભૌતિક વિગતમાં ખોટું છે, તે ખોટું હોવાનું જાણીને; અથવા

(બી) જે તે ભૌતિક હોવાનું જાણીને કોઈપણ ભૌતિક હકીકતને છોડી દે છે, તો તે, આ કાયદામાં અન્યથા સ્પષ્ટપણે પૂરી પાડવામાં આવેલ હોય તે સિવાય, બે વર્ષ સુધી લંબાવી શકાય તેવી મુદત માટે કેદની સજાને પાત્ર થશે, અને દંડને પણ પાત્ર રહેશે.

૧૨. ઉપરોક્ત શરતોમાં અપીલો મંજૂર કરવામાં આવે છે.

કલ્પના કે. ત્રિપાઠી

અપીલો મંજૂર કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.